

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

سازمان ملی استاندارد ایران

Iranian National Standardization Organization

استاندارد ملی ایران

۱۵۳۲۹

چاپ اول

۱۳۹۱

INSO
15329

1st. Edition

2012

مداخلات پرستاری - دادن داروهای خوراکی
به شیرخواران - آیین کار

**Nursing Interventions - Giving Oral
Medication to Infants -Code of Practice**

ICS:11.020

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

نام موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب یکصد و پنجاه و دومین جلسه شورای عالی اداری مورخ ۹۰/۶/۲۹ به سازمان ملی استاندارد ایران تغییر و طی نامه شماره ۲۰۶/۳۵۸۳۸ مورخ ۹۰/۷/۲۴ جهت اجرا ابلاغ شده است.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادات در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذی صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شوند که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفت های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. سازمان می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استانداردهای کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمان ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد ایران این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آن ها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2 - International Electrotechnical Commission

3- International Organization of Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legale)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد
"مداخلات پرستاری - دادن داروهای خوراکی به شیرخواران - آیین کار"

رئیس:

میرزا بیگی، محمد
(کارشناس ارشد کارافرینی)

دبیر:

سالمی، صدیقه
(کارشناس ارشد آموزش پرستاری)

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

آرزومانیاس، سونیا
(کارشناس ارشد پرستاری کودکان)

پروین، لیلی

(کارشناس ارشد پرستاری داخلی-جراحی)

جعفر جلال، عزت

(کارشناسی ارشد پرستاری)

رضوی، سیده مریم

(کارشناس پرستاری)

سنجری، مهناز

(کارشناسی ارشد پرستاری کودکان)

شوقی، مهناز

(کارشناس ارشد پرستاری کودکان)

عزیزخانی، لیلا

(کارشناس ارشد NICU)

مصطفوی، اشرف

(کارشناس ارشد پرستاری بهداشت جامعه)

موسی پور، معصومه

(کارشناس پرستاری و کارشناسی ارشد آموزش زبان انگلیسی)

سمت و/یا نمایندگی

رئیس کل سازمان نظام پرستاری

معاون فنی سازمان نظام پرستاری

هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

عضو هیات علمی دانشکده پرستاری مامایی تهران

کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری

عضو هیات علمی دانشکده پرستاری مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران

کارشناس فنی سازمان نظام پرستاری

پرستار دانشگاه علوم پزشکی تهران

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی کرج

پرستار بخش NICU بیمارستان فیاض بخش

کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری

مدیر پرستاری بیمارستان تهرانپارس

کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری کل کشور

کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری کل کشور

وفائیان، نادیا
(کارشناس پرستاری)

پیش‌گفتار

استاندارد "مداخلات پرستاری - دادن داروهای خوراکی به شیرخواران - آیین کار" که پیش‌نویس آن در کمیسیون‌های مربوط به موجب بند ۵ ماده ۳ قانون سازمان نظام پرستاری مصوب ۸۱/۹/۱۱ مجلس شورای اسلامی توسط سازمان نظام پرستاری تهیه و تدوین شده و در صد و بیست و دومین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۱۳۹۱/۲/۲۶ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت‌های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منابع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

۱. بلک و هوکس. پرستاری داخلی و جراحی. ترجمه اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید

بهشتی. تهران: جامعه نگر، سالمی. ۱۳۸۵.

۲. سازمان نظام پرستاری. استاندارد‌های خدمات پرستاری. تهران: ۱۳۸۵.

3. Smeltzer, Suzanne C. Hinkle, Janice L. Brunner and Suddarth's Textbook of Medical –Surgical Nursing .12th Edition, Philadelphia: Lippincott Co, 2010.
4. Schilling McCann, Judith A. Nursing Procedures. London: Lippincott Williams & Wilkins. CO. Fifth Edition. 2009.
5. Holland, Karen. Mini Encyclopaedia of nursing. New York: Elsevier. 2005.
6. Anderson, Lois E. Mosby's Dictionary. ST. Louis: The C.V. Mosby CO.1990.
7. Bowden, Vicky R. Pediatric Nursing Procedures. Cindy Greenberg. 2011.
8. Taylor, Carol. Lillis, Carol. Lemone, Priscilla. Lippincott's Photo Atlas of Medication Administration. Lippincott Williams & Wilkins. 2004.
9. Bowden, Vicky R. and Greenberg, Cindy S. Children and Their Families: The Continuum of Care. Lippincott Williams & Wilkins. 2009.

مداخلات پرستاری - دادن داروهای خوراکی به شیرخواران - آیین کار

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد شناسایی و اجرای اصول کلی مداخلات پرستاری در دادن داروهای خوراکی به شیرخواران به منظور انتخاب روش و راه درست مصرف و رساندن میزان دقیق داروی مورد نیاز به شیرخوار و نمایش طرح گام به گام این خدمت به منظور بهبود کیفیت کار، پیشگیری از خطاهای احتمالی و همچنین امکان اجرای یکسان خدمات می باشد. این استاندارد در موارد زیر کاربرد دارد:

الف- در کلیه بخش های اورژانس، عمومی و تخصصی در صورت نیاز به این خدمت برای ارائه مراقبت های پرستاری یکسان و روشن.

ب- در مراجع قضائی به منظور سندی قیاسی برای بررسی کیفیت اقدامات انجام شده.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آن ها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد محسوب می شود.

در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه ها و تجدید نظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آن ها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدید نظر و اصلاحیه های بعدی آن مورد نظر است.

استفاده از مراجع زیر برای کاربرد استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۵ مداخلات پرستاری- اصول کلی آموزش به بیمار/مددجو- آیین کار

۲-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۹ مداخلات پرستاری- شستن دست ها- آیین کار

۳-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۴۲ مداخلات پرستاری- گزارش نویسی- آیین کار

۴-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۶۱ مداخلات پرستاری- بررسی دستور پزشک- آیین کار

۵-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۱۴۴ مداخلات پرستاری- تعیین هویت بیمار/مددجو- آیین کار

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می رود:

۱-۳

پرستار^۱

فردی است که موفق به کسب دانشنامه کارشناسی در رشته پرستاری گردیده است.

۲-۳

شیرخوار^۱

به کودک از زمان تولد تا ۲۴ ماهگی گفته می شود.

۳-۳

والدین^۲

منظور از والدین صرفا پدر و مادر کودک نیست بلکه همراهان وی نیز است.

۴-۳

۷ قانون تجویز دارو^۳

۷ قانون تجویز دارو که برای اطمینان از تجویز دارو توسط پرستار کاربرد دارد و شامل موارد زیر است:

- داروی صحیح
- دوز صحیح
- مددجو/ بیمار صحیح
- روش تجویز صحیح
- زمان صحیح
- گزارش نویسی صحیح
- علت صحیح

۴ اهداف مداخله ای

۱-۴ رساندن مقدار دقیق داروی مورد نیاز به شیرخواران

۲-۴ انتخاب روش و راه درست مصرف و رساندن داروی مورد نیاز به شیرخواران

۵ حداقل وسایل مورد نیاز

۱-۵ داروهای دستور داده شده

۲-۵ سرنگ یک بار مصرف بدون سر سوزن در اندازه مورد نیاز

۳-۵ قطره چکان پلاستیکی یا قاشق

۴-۵ کاپ دارویی یک بار مصرف

۵-۵ آب آشامیدنی یا آب جوش سرد شده با توجه به سن شیرخوار

۶-۵ هاون

1 Infant

2 Parents

3 Seven Rights Of Medication Administration

۶ روش انجام کار

۶-۱ دستور پزشک مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۶۱ از نظر نوع دارو، میزان و روش مصرف آن بررسی شود.

۶-۲ پرونده شیرخوار از نظر منع مصرف دارو بررسی شود و تاریخچه ی پزشکی، دارویی، حساسیت های دارویی و غذایی شیرخوار بررسی شود.

هشدار- تاریخچه ی حساسیت دارویی و غذایی شیرخوار باید در کاردکس یا پرینت دارویی وی فهرست و در پرونده ی شیرخوار ثبت شود. این اطلاعات روی دستبند شیرخوار نیز ممکن است ثبت شود.

۶-۳ اطلاعات حاصل از معاینه ی جسمی شیرخوار و اطلاعات آزمایشگاهی که ممکن است بر تجویز دارو موثر باشند، بررسی شوند.

۶-۴ میزان تاثیر داروهای قبلی روی شیرخوار از طریق پرسش از والدین بررسی شود.

۶-۵ نشانه های واکنش ناسازگاری دارویی ناشی از داروهای قبلی مانند راش، سرفه و پوسته ریزی و ... در شیرخوار بررسی شود.

۶-۶ داروی ثبت شده با کاردکس از نظر نام شیرخوار ، شماره تخت و اتاق، نام دارو، نوع دارو، مقدار دارو، ساعت دارو، روش دادن دارو، تاریخ شروع و قطع دارو و توجهات لازم در مورد دادن دارو کنترل شود.

یادآوری- در صورت برخورد با هرگونه مغایرت در دستور دارویی به پرستار مسئول یا پزشک شیرخوار اطلاع داده شود.

۶-۷ سینی دارو آماده شده در جای مناسب نزدیک قفسه دارو قرار داده شود.

۶-۸ دست ها مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۹ شسته شود.

۶-۹ داروی مورد نظر براساس کاردکس از قفسه دارویی برداشته شود.

۶-۱۰ نام دارو که روی برچسب است با دستور پزشک مقایسه شود.

۶-۱۱ تاریخ و زمان انقضای دارو کنترل شود.

۶-۱۲ مجدداً برچسب دارو ، پس از برداشتن دارو و قبل از برگرداندن آن به قفسه دارویی کنترل شود.

۶-۱۳ دوز دارو با در نظر داشتن سن، وزن و سطح بدن شیرخوار محاسبه شود.

هشدار- در مورد داروهای خطرناک و آسیب رسان محاسبه ی دارویی حتماً بایستی توسط دو پرستار چک شود (داروهای خطرناک و آسیب رسان مانند انسولین، هپارین، دیگوکسین، اپی نفرین و داروهای مخدر و ... هستند).

یادآوری- در صورت لزوم جهت اطمینان از محاسبه دارویی از پرستار دیگری جهت تایید آن کمک گرفته شود.

۶-۱۴ هویت شیرخوار مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۱۴۴ تعیین شود.

۶-۱۵ فرآیند کار برای والدین توضیح داده شود.

۶-۱۶ داشتن رفتار ملایم با شیرخوار رعایت شود.

۶-۱۷ وسایل مورد نیاز آماده شود.

۶-۱۸ کلیه داروهای مربوط به یک شیرخوار بدون تماس با دست در کاپ دارویی همان شیرخوار قرار داده شود.

۶-۱۹ چنانچه دارو به صورت مایع است تکان داده شود، تا از نظر فرمول شیمیائی دارو اختلالی ایجاد نشود.

۶-۲۰ در مواردی که قرص خرد شده استفاده می شود از آب یا آب جوشیده سرد شده با توجه به سن شیرخوار برای حل کردن قرص استفاده شود.

هشدار ۱- پرستاری که دارو را آماده کرده ، خود موظف به دادن آن به شیرخوار است.

هشدار ۲- دارو به هیچ عنوان با حجم زیاد به شیرخوار داده نشود، چون شیرخوار نمی تواند آن را بلعد.

یادآوری ۱- در کودکان کمتر از شش ماه با آب جوشیده سرد شده و بالای شش ماه با نظر پزشک معالج می توان از سایر رقیق کننده ها استفاده کرد.

یادآوری ۲- توصیه می شود که دارو با شیر نوزاد ترکیب نشود زیرا باعث تغییر طعم شیر و عدم تمایل به خوردن شیر می شود.

۶-۲۱ داروی محلول به داخل سرنگ یا قطره چکان کشیده شود.

هشدار- در صورت استفاده از سرنگ سر سوزن از آن جدا شود.

۶-۲۲ شیرخوار، مجدد تعیین هویت شود.

۶-۲۳ فرآیند کار برای والدین توضیح داده شود.

۶-۲۴ هدف از مصرف دارو و اثرات مورد انتظار دارو پس از شناسایی دقیق شیرخوار برای والدین وی شرح داده شود.

۶-۲۵ دست ها مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۹ شسته شود.

۶-۲۶ به منظور پیشگیری از آسپیراسیون، سر و شانه های شیرخوار بالا آورده شده یا به پهلو خوابانده شود. در صورت امکان پرستار یا والدین جهت حمایت بیشتر شیرخوار را بغل کرده و به بدن خود بچسباند.

شکل ۱- خوراندن دارو با سرنگ بدون سرسوزن به شیرخوار

- ۶-۲۷ سرنگ یا قطره چکان از کنار زبان وارد دهان شیر خوار شود.
- ۶-۲۸ دارو به آهستگی در دهان تخلیه شود و فرصت بلعیدن به شیرخوار داده شود.
- ۶-۲۹ در صورت امکان به شیرخوار اجازه داده شود سرنگ یا قطره چکان را بمکد و سپس دارو کم کم داده شود.
- ۶-۳۰ در صورت امکان پس از دادن دارو به شیرخوار آب داده شود.
- ۶-۳۱ شیرخوار هوشیار در وضعیت دلخواه قرار داده شود.
- ۶-۳۲ در صورت عدم مصرف دارو یا استفراغ آن توسط شیرخوار فوری به پزشک معالج اطلاع داده شود.
- ۶-۳۳ مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۵ آموزش های لازم برای دادن داروی خوراکی به والدین شیرخوار به صورت کتبی و شفاهی داده شود و بازخود آن بررسی شود.
- ۶-۳۴ ثبت مشاهدات و یافته های بالینی مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۴۲ به شرح زیر انجام شود:

الف- نام ، نوع، مقدار و طریقه داروی داده شده

ب- تاریخ و ساعت در پرونده مددجو/ بیمار

پ- موارد خاص از قبیل خودداری شیرخوار از خوردن دارو به هر دلیل

ت- نوع عوارض موجود در صورت بروز

ث- واکنش شیرخوار به درمان داده شده

ج- آموزش های داده شده

چ- سایر اقدامات و مشاهدات

۷ شرایط انجام کار

۷-۱ دقت و صحت در انجام کار

۷-۲ رعایت رفتار ملایم با شیرخوار

۳-۷ ارائه توضیحات و آموزش های لازم به والدین درمورد نحوه انجام فرآیند کار

۴-۷ رعایت نکات استریل و بهداشتی و ایمنی

۵-۷ رعایت نکات فوریت های زمانی برای شیرخوار

۸ شرایط ارائه دهنده خدمت

این فرآیند کار توسط پرستار و در بخش نوزادان برای شیرخواران انجام می شود.

۹ نکات آموزشی

۱-۹ هنگام دادن دارو به سن کودک ، اندازه و مرحله تکاملی وی دقت شود. دارو نباید با شیر یا غذای شیرخوار مخلوط شود، بلکه دارو با حجم کم آب یا شربت رقیق شود. به منظور پیشگیری از آسپیراسیون، در محدود کردن شیرخوار در یک وضعیت خاص اصرار ورزیده نشود.

۲-۹ برای نوزادان (۵ تا ۱۱) ماه می توان داروی مایع را با قطره چکان به آهستگی و به مقادیر کم از گوشه وارد دهان کرد. به منظور جلوگیری از بیرون ریختن دارو، سرنگ به موازات زبان شیرخوار قرار گیرد.

۳-۹ جهت تحریک قدرت بلع شیرخوار، مالش آرام گلوی وی به سمت پایین می تواند موثر باشد.

پیوست الف
(الزامی)
حقوق مددجو/ بیمار

الف-۱ مددجو/ بیمار حق دارد در اسرع وقت درمان و مراقبت مطلوب، مؤثر و همراه با احترام کامل را بدون توجه به عوامل نژادی فرهنگی و مذهبی از گروه درمان انتظار داشته باشد.

الف-۲ مددجو/ بیمار حق دارد محل بستری، پزشک، پرستار و سایر اعضای گروه معالج را در صورت تمایل بشناسد.

الف-۳ مددجو/ بیمار حق دارد در خصوص مراحل تشخیص، درمان و سیر پیشرفت بیماری خود اطلاعات ضروری را شخصاً و یا در صورت تمایل از طریق یکی از وابستگان از پزشک معالج درخواست نماید به طوری که در فوریت‌های پزشکی این امر نباید منجر به تأخیر در ادامه درمان یا تهدید جانی مددجو/ بیمار گردد.

الف-۴ مددجو/ بیمار حق دارد قبل از معاینات و اجرای درمان اطلاعات ضروری در خصوص عوارض احتمالی و یا کاربرد سایر روش‌ها را در حد درک خود از پزشک معالج دریافت و در انتخاب شیوه نهایی درمان مشارکت نماید.

الف-۵ مددجو/ بیمار حق دارد در صورت تمایل شخصی و عدم تهدید سلامتی آحاد جامعه طبق موازین قانونی رضایت شخصی خود از خاتمه درمان را اعلام و یا به دیگر مراکز درمانی مراجعه نماید.

الف-۶ مددجو/ بیمار حق دارد جهت حفظ حریم شخصی خود از محرمانه ماندن محتوای پرونده پزشکی، نتایج معاینات و مشاوره‌های بالینی جز در مواردی که براساس وظایف قانونی از گروه معالج استعلام صورت می‌گیرد اطمینان حاصل نماید.

الف-۷ مددجو/ بیمار حق دارد از رازداری پزشک و دیگر اعضای تیم معالج برخوردار باشد لذا حضور بالینی افرادی که مستقیماً در روند درمان شرکت ندارند موقوف به کسب اجازه مددجو/ بیمار خواهد بود.

الف-۸ مددجو/ بیمار حق دارد از دسترسی به پزشک معالج و دیگر اعضای اصلی گروه معالج در طول مدت بستری، انتقال و پس از ترخیص اطمینان حاصل نماید.

پیوست ب

(الزامی)

منشور حقوق بیمار / مددجو در ایران

ب-۱ بینش و ارزش

یکایک افراد جامعه متعهد به حفظ و احترام به کرامت انسان ها می باشند. این امر در شرایط بیماری از اهمیت ویژه ای برخوردار است. بر اساس قانون اساسی توجه به کرامت والای انسانی از اصول پایه نظام جمهوری اسلامی بوده ، دولت موظف است خدمات بهداشتی - درمانی را برای یکایک افراد کشور تأمین کند. بر این اساس ارائه خدمات سلامت باید عادلانه و مبتنی بر احترام به حقوق و رعایت کرامت انسانی بیماران صورت پذیرد .

این منشور با توجه به ارزشهای والای انسانی و مبتنی بر فرهنگ اسلامی و ایرانی و بر پایه برابری کرامت ذاتی تمامی گیرندگان خدمات سلامت و با هدف حفظ ، ارتقا و تحکیم رابطه انسانی میان ارائه کنندگان و گیرندگان خدمات سلامت تنظیم شده است.

ب-۲ حقوق بیمار / مددجو

ب-۲-۱ دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار/مددجو است .
ارائه خدمات سلامت باید:

ب-۲-۱-۱ شایسته شان و منزلت انسان و با احترام به ارزشها، اعتقادات فرهنگی و مذهبی باشد ؛

ب-۲-۱-۲ بر پایه ی صداقت، انصاف، ادب و همراه با مهربانی باشد ؛

ب-۲-۱-۳ فارغ از هرگونه تبعیض از جمله قومی، فرهنگی، مذهبی، نوع بیماری و جنسیتی باشد ؛

ب-۲-۱-۴ بر اساس دانش روز باشد ؛

ب-۲-۱-۵ مبتنی بر برتری منافع بیمار/مددجو باشد ؛

ب-۲-۱-۶ در مورد توزیع منابع سلامت مبتنی بر عدالت و اولویت های درمانی بیماران/مددجویان باشد ؛

ب-۲-۱-۷ مبتنی بر هماهنگی ارکان مراقبت اعم از پیشگیری، تشخیص، درمان و توانبخشی باشد ؛

ب-۲-۱-۸ به همراه تامین کلیه امکانات رفاهی پایه و ضروری و به دور از تحمیل درد و رنج و محدودیت های غیرضروری باشد ؛

ب-۲-۱-۹ توجه ویژه ای به حقوق گروه های آسیب پذیر جامعه از جمله کودکان، زنان باردار، سالمندان، بیماران/مددجویان روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد ؛

ب-۲-۱-۱۰ در سریع ترین زمان ممکن و با احترام به وقت بیمار/مددجو باشد ؛

- ب-۲-۱-۱۱ با در نظر گرفتن متغیرهایی چون زبان، سن و جنس گیرندگان خدمت باشد ؛
- ب-۲-۱-۱۲ در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، بدون توجه به تأمین هزینه‌ی آن صورت گیرد. در موارد غیرفوری (الکتیو) بر اساس ضوابط تعریف شده باشد ؛
- ب-۲-۱-۱۳ در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، در صورتی که ارائه خدمات مناسب ممکن نباشد، لازم است پس از ارائه‌ی خدمات ضروری و توضیحات لازم، زمینه انتقال بیمار/ مددجو به واحد مجهز فراهم گردد؛
- ب-۲-۱-۱۴ در مراحل پایانی حیات که وضعیت بیماری غیر قابل برگشت و مرگ بیمار/ مددجو قریب الوقوع می باشد با هدف حفظ آسایش وی ارائه گردد. منظور از آسایش کاهش درد و رنج بیمار/ مددجو ، توجه به نیازهای روانی، اجتماعی، معنوی و عاطفی وی و خانواده‌اش در زمان احتضار می‌باشد. بیمار/ مددجو در حال احتضار حق دارد در آخرین لحظات زندگی خویش با فردی که می‌خواهد همراه گردد .
- ب-۲-۲-۱ اطلاعات باید به نحو مطلوب و به میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد.
- ب-۲-۲-۱-۱ محتوای اطلاعات باید شامل موارد ذیل باشد :
- ب-۲-۲-۱-۲ مفاد منشور حقوق بیمار/ مددجو در زمان پذیرش ؛
- ب-۲-۲-۱-۳ ضوابط و هزینه‌های قابل پیش بینی بیمارستان اعم از خدمات درمانی و غیر درمانی و ضوابط بیمه و معرفی سیستم های حمایتی در زمان پذیرش ؛
- ب-۲-۲-۱-۴ نام، مسؤولیت و رتبه‌ی حرفه‌ای اعضای گروه پزشکی مسئول ارائه مراقبت از جمله پزشک، پرستار و دانشجو و ارتباط حرفه‌ای آن‌ها با یکدیگر؛
- ب-۲-۲-۱-۵ روش‌های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن ، تشخیص بیماری، پیش آگهی و عوارض آن و نیز کلیه‌ی اطلاعات تأثیرگذار در روند تصمیم‌گیری بیمار ؛
- ب-۲-۲-۱-۶ نحوه‌ی دسترسی به پزشک معالج و اعضای اصلی گروه پزشکی در طول درمان ؛
- ب-۲-۲-۱-۷ کلیه‌ی اقداماتی که ماهیت پژوهشی دارند .
- ب-۲-۲-۱-۸ ارائه آموزش‌های ضروری برای استمرار درمان ؛
- ب-۲-۲-۲ نحوه‌ی ارائه اطلاعات باید به صورت ذیل باشد :
- ب-۲-۲-۱-۱ اطلاعات باید در زمان مناسب و متناسب با شرایط بیمار از جمله اضطراب و درد و ویژگی‌های فردی وی از جمله زبان، تحصیلات و توان درک در اختیار وی قرار گیرد، مگر این‌که:
- تأخیر در شروع درمان به واسطه‌ی ارائه‌ی اطلاعات فوق سبب آسیب به بیمار/ مددجو گردد؛ (در این صورت انتقال اطلاعات پس از اقدام ضروری، در اولین زمان مناسب باید انجام شود).

- بیمار/ مددجو علی‌رغم اطلاع از حق دریافت اطلاعات، از این امر امتناع نماید که در این صورت باید خواست بیمار/ مددجو محترم شمرده شود، مگر این که عدم اطلاع بیمار/ مددجو، وی یا سایرین را در معرض خطر جدی قرار دهد؛

ب-۲-۲-۲-۲ بیمار/ مددجو می‌تواند به کلیه‌ی اطلاعات ثبت‌شده در پرونده‌ی بالینی خود دسترسی داشته باشد و تصویر آن را دریافت نموده و تصحیح اشتباهات مندرج در آن را درخواست نماید.

ب-۲-۳ حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار/ مددجو در دریافت خدمات سلامت باید محترم شمرده شود .

ب-۲-۳-۱ محدوده انتخاب و تصمیم‌گیری درباره موارد ذیل می‌باشد:

ب-۲-۳-۱-۱ انتخاب پزشک معالج و مرکز ارائه‌کننده‌ی خدمات سلامت در چارچوب ضوابط؛

ب-۲-۳-۱-۲ انتخاب و نظر خواهی از پزشک دوم به عنوان مشاور؛

ب-۲-۳-۱-۳ شرکت یا عدم شرکت در هر گونه پژوهش، با اطمینان از اینکه تصمیم‌گیری وی تأثیری در تداوم و نحوه دریافت خدمات سلامت نخواهد داشت؛

ب-۲-۳-۱-۴ قبول یا رد درمان‌های پیشنهادی پس از آگاهی از عوارض احتمالی ناشی از پذیرش یا رد آن مگر در موارد خودکشی یا مواردی که امتناع از درمان شخص دیگری را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد؛

ب-۲-۳-۱-۵ اعلام نظر قبلی بیمار/ مددجو در مورد اقدامات درمانی آتی در زمانی که بیمار/ مددجو واجد ظرفیت تصمیم‌گیری می‌باشد ثبت و به عنوان راهنمای اقدامات پزشکی در زمان فقدان ظرفیت تصمیم‌گیری وی با رعایت موازین قانونی مد نظر ارائه‌کنندگان خدمات سلامت و تصمیم‌گیرنده جایگزین بیمار/ مددجو قرار گیرد .

ب-۲-۳-۲ شرایط انتخاب و تصمیم‌گیری شامل موارد ذیل می‌باشد :

ب-۲-۳-۲-۱ انتخاب و تصمیم‌گیری بیمار/ مددجو باید آزادانه و آگاهانه، مبتنی بر دریافت اطلاعات کافی و جامع (مذکور در بند دوم) باشد؛

ب-۲-۳-۲-۲ پس از ارائه اطلاعات، زمان لازم و کافی به بیمار/ مددجو جهت تصمیم‌گیری و انتخاب داده شود .

ب-۲-۴ ارائه خدمات سلامت باید مبتنی بر احترام به حریم خصوصی بیمار/ مددجو (حق خلوت) و رعایت اصل رازداری باشد .

ب-۲-۴-۱ رعایت اصل رازداری راجع به کلیه‌ی اطلاعات مربوط به بیمار/ مددجو الزامی است مگر در مواردی که قانون آن را استثنا کرده باشد؛

ب-۲-۴-۲ در کلیه‌ی مراحل مراقبت اعم از تشخیصی و درمانی باید به حریم خصوصی بیمار/مددجو احترام گذاشته شود. ضروری است بدین منظور کلیه‌ی امکانات لازم جهت تضمین حریم خصوصی بیمار/مددجو فراهم گردد؛

ب-۲-۴-۳ فقط بیمار/مددجو و گروه درمانی و افراد مجاز از طرف بیمار/مددجو و افرادی که به حکم قانون مجاز تلقی می‌شوند می‌توانند به اطلاعات دسترسی داشته باشند؛

ب-۲-۴-۳ بیمار/مددجو حق دارد در مراحل تشخیصی از جمله معاینات، فرد معتمد خود را همراه داشته باشد. همراهی یکی از والدین کودک در تمام مراحل درمان حق کودک می‌باشد مگر اینکه این امر بر خلاف ضرورت‌های پزشکی باشد.

ب-۲-۵ دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات حق بیمار/مددجو است .

ب-۲-۵-۱ هر بیمار/مددجو حق دارد در صورت ادعای نقض حقوق خود که موضوع این منشور است، بدون اختلال در کیفیت دریافت خدمات سلامت به مقامات ذی صلاح شکایت نماید ؛

ب-۲-۵-۲ بیمار/مددجویان حق دارند از نحوه رسیدگی و نتایج شکایت خود آگاه شوند ؛

ب-۲-۵-۳ خسارت ناشی از خطای ارائه کنندگان خدمات سلامت باید پس از رسیدگی و اثبات مطابق مقررات در کوتاه‌ترین زمان ممکن جبران شود .

در اجرای مفاد این منشور در صورتی که بیمار به هر دلیلی فاقد ظرفیت تصمیم‌گیری باشد، اعمال کلیه‌ی حقوق بیمار/مددجو- مذکور در این منشور- بر عهده‌ی تصمیم‌گیرنده‌ی قانونی جایگزین خواهد بود. البته چنانچه تصمیم‌گیرنده‌ی جایگزین بر خلاف نظر پزشک، مانع درمان بیمار/مددجو شود، پزشک می‌تواند از طریق مراجع ذیربط درخواست تجدید نظر در تصمیم‌گیری را بنماید .

چنانچه بیماری که فاقد ظرفیت کافی برای تصمیم‌گیری است، اما می‌تواند در بخشی از روند درمان معقولانه تصمیم بگیرد، باید تصمیم او محترم شمرده شود.